

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 518/2017-76

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 10. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Milanom Knopom, advokátska kancelária, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9 Tos 16/2016 a sp. zn. 9 Tos 15/2016 z 24. mája 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9 Tos 16/2016 a sp. zn. 9 Tos 15/2016 z 24. mája 2016 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9 Tos 16/2016 a sp. zn. 9 Tos 15/2016 z 24. mája 2016 z r u š u j e .

3. Krajský súd v Prešove je p o v i n n ý [REDACTED] a [REDACTED] uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 485,33 € (slovom štyristoosemdesiatpäť eur a tridsaťtri centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Milana Knopa, advokátska kancelária, Krmanova 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v prvom rade“), a sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v druhom rade“; spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených JUDr. Milanom Knopom, advokátska kancelária, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Tos 16/2016 z 24. mája 2016 a sp. zn. 9 Tos 15/2016 (ďalej len „namietané uznesenia“), doplnené podaniami doručenými ústavnému súdu 28. októbra 2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že voči sťažovateľom je vedené trestné stíhanie pre trestný čin prevádzactva podľa ustanovení § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pričom sťažovatelia boli uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 64/2014 z 25. júla 2014 vzatí do väzby z dôvodov podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

3. Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že 25. apríla 2016 podali žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 3 Tk 1/2015 z 10. mája 2016, a to tak, že ich žiadostiam vyhovel, prepustil ich z väzby na slobodu a väzbu nahradil ich písomným sľubom. Prvostupňové rozhodnutie okresného súdu bezprostredne po jeho vyhlásení napadol sťažnosťou prokurátor. Písomné odôvodnenie tejto sťažnosti malo byť doručené krajskému súdu 17. mája 2016, avšak podľa vyjadrenia sťažovateľov nebolo

doručené ani im a ani ich právnomu zástupcovi. Nemali teda možnosť naň reagovať vlastnou argumentáciou.

4. Krajský súd rozhodol o podanej sťažnosti prokurátora namietanými uzneseniami, ktorým uznesenie okresného súdu zrušil, žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a ich písomné sľuby ako náhradu väzby neprijal. Sťažovatelia uvádzajú, že namietané uznesenia krajského súdu boli ich obhajcovi doručené až 29. júna 2016.

5. Podľa vyjadrenia sťažovateľov *„rozhodnutie o väzbe trvalo viac ako 2 mesiace od podania žiadosti o prepustenie“*, z čoho vyvodzujú, že rozhodovanie o ich väzobnej veci nemožno považovať za rozhodovanie bez zbytočného odkladu, tak ako to vyžadujú záruky vyplývajúce zo sťažovateľmi namietaného čl. 17 ústavy.

6. Sťažovatelia porušenie svojho základného práva vidia aj v okolnostiach nedostatkov odôvodnenia namietaných uznesení, ktoré považujú za *„vágne, maximálne abstraktné, zmätočné a nepreskúmateľné“*. Vo všeobecnosti svoju väzbu považujú za neodôvodnenú, keď *„relevantné väzobné dôvody neboli dané, od počiatku konania absentujú a že inštitút väzby je v tomto konkrétnom prípade použitý v rozpore s jeho zákonným účelom ako donucovací prostriedok, ktorým má byť docielené priznanie sa sťažovateľa k skutku, ktorý nespáchal, no aj napriek tomu je mu kladený za vinu“*.

7. V nadväznosti na uvedené sťažovatelia v sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy namietanými uzneseniami krajského súdu, predmetné uznesenia zrušil a prikázal krajskému súdu neodkladne prepustiť sťažovateľov z väzby na slobodu a priznal im tiež primerané finančné zadost'učinenie, sťažovateľovi v prvom rade 36 800 € a sťažovateľovi v druhom rade 130 000 €, ako aj úhradu trov konania.

8. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 518/2017-31 z 12. septembra 2017 sťažnosti sťažovateľov spojil na spoločné konanie a prijal ich na ďalšie konanie.

9. Krajský súd vo svojich vyjadreniach doručených ústavnému súdu 27. októbra 2017 a 24. novembra 2017 zaujal v prvom rade stanovisko k námietkam sťažovateľov o nedostatkoch odôvodnenia namietaných uznesení krajského súdu, ktoré sťažovatelia hodnotili ako arbitrárne a vágne. Krajský súd argumentoval, že súd prvého stupňa, ako aj krajský súd *„dospeli k záveru, že dôkazná situácia opodstatňujúca dôvodnosť trestného stíhania, teda záver o existencii takých skutočností, ktoré nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal sťažovateľ, sa od času, kedy súdy už o väzbe sťažovateľa v minulosti rozhodovali, a to najmä od rozhodovania o predĺžení lehoty väzby (sp. zn. 10 Tpo 1003/15 zo 17. februára 2015 a sp. zn. 0 Tp 64/14 z 29. januára 2015), v smere oslabenia dôvodnosti trestného stíhania, nezmenila, naopak došlo k jej posilneniu, čo našlo svoj odraz v podaní obžaloby prokurátorom dňa 21. mája 2015“*. Krajský súd tiež poukázal na argumenty, ktorými podporil u sťažovateľov dôvody útekovvej väzby (u sťažovateľa v prvom rade: hrozba vysokého trestu, jeho „pracovné kontakty“ na Ukrajine a v Českej republike a schopnosť prechádzať bez záchytu slovensko-ukrajinskú hranicu; u sťažovateľa v druhom rade: hrozba vysokého trestu, jeho kontakty na Ukrajine a vo Francúzsku, kde mal pôsobiť v cudzineckej légii, z ktorej mu mali prichádzať finančné prostriedky a jeho schopnosť prechádzať bez záchytu slovensko-ukrajinskú hranicu). Krajský súd takisto prezentoval dôvody preventívnej väzby, keďže u sťažovateľa v prvom rade ich videl v skutočnosti, že vyšetřovaná trestná činnosť mala byť zdrojom jeho obživy a mala mať vysoko organizovaný charakter, a tiež v skutočnosti predchádzajúcich odsúdení sťažovateľa v prvom rade za trestnú činnosť spáchanú v minulosti. Pokiaľ ide o dôvody preventívnej väzby u sťažovateľa v druhom rade, krajský súd ich videl v charaktere vyšetřovanej trestnej činnosti, a síce vo vysokej miere jej organizovanosti a tiež v skutočnosti, že sťažovateľ v druhom rade nevykonáva žiadne podnikateľské aktivity, ale je stíhaný aj pre iné trestné činy, ako sú služba v cudzom vojsku a nedovolené ozbrojovanie.

10. Krajský súd sa vyjadril aj k ďalšej relevantnej otázke sťažnosti, ktorá je predmetom skúmania v konaní pred ústavným súdom, a to k absencii možnosti sťažovateľov vyjadriť sa k sťažnosti prokurátora, ktorú tento podal v neprospech sťažovateľov proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu o ich prepustení z väzby.

Na tomto mieste krajský súd argumentoval, že námietky relevantného charakteru, ktoré prokurátor v dôvodoch svojej sťažnosti uviedol a ktoré podľa jeho názoru opodstatňovali ponechanie sťažovateľov vo väzbe, boli sťažovateľom známe, keďže v priebehu celého trestného konania boli opakovane prednášané a ako dôvody ich väzby aj súdmi konštatované, a to či už rozsah a charakter stíhanej trestnej činnosti, hrozba vysokým trestom či potreba doplnenia dokazovania a sťaženie dokazovania prepustením sťažovateľov na slobodu, čo okrem toho, že je nepochybne zrejmé zo skutočnosti, že dokazovanie nebolo ešte ukončené, vyplýva aj z dôvodov, ktoré prokurátor prezentoval už pri rozhodnutí o predĺžení lehoty väzby. Na základe uvedeného krajský súd konštatoval, že jeho postup nemal z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti materiálny dopad na ochranu práv sťažovateľov.

11. Krajský súd sa nestotožnil ani s námietkami sťažovateľov o porušení požiadavky urýchlenosti rozhodovania väzobných vecí, naopak, dôvodil, že postup súdov na oboch stupňoch označenej požiadavke plne zodpovedal, keďže v prípade sťažovateľa v prvom rade, ale aj sťažovateľa v druhom rade nepresiahla celková dĺžka prvostupňového konania vrátane druhostupňového konania dobu dvoch mesiacov. K rozhodovaniu o žiadosti sťažovateľa v prvom rade krajský súd konkretizoval, že trvalo od doručenia žiadosti prvostupňovému súdu, teda od 28. apríla 2016 do 23. júna 2016, keď bolo druhostupňové rozhodnutie obhajobe k dispozícii. K rozhodovaniu o žiadosti sťažovateľa v druhom rade uviedol, že trvalo od 27. apríla 2016, keď bola žiadosť doručená okresnému súdu do 24. júna 2016, keď bolo sťažovateľovi v druhom rade doručené druhostupňové rozhodnutie.

12. Predsedníčka krajského súdu v predložených vyjadreniach zároveň prezentovala súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. K predmetným vyjadreniam krajského súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľov, a to v podaní doručenom ústavnému súdu 20. decembra 2017, v ktorom

zotrval na dôvodoch podanej sťažnosti a na ich zdôraznenie zhrnul zásadné momenty veci sťažovateľov:

„1. Väzobné dôvody pre vzatie sťažovateľov do väzby dané neboli.

2. Väzobné dôvody, pre ktoré bol sťažovateľ vzatý do väzby boli vyvrátené v úvodnom štádiu trestného konania.

3. Od vzatia sťažovateľov do väzby nebol vykonaný žiaden dôkaz odôvodňujúci väzbu.

4. Takmer polovicu kalendárneho roka od podania obžaloby sa vo veci nekonalo, sťažovateľ bol počas celej doby ponechaný vo väzbe.

5. Okresný súd Prešov uznesením prijal písomný sľub sťažovateľa a prepustil ho z väzby na slobodu, pričom explicitne uznal, že dokazovanie vo veci neprekročilo úvodnú fázu.

6. Sťažnosť prokurátora proti uzneseniu o prepustení z väzby na slobodu bola písomne odôvodnená 4 dni po uplynutí lehoty na jej podanie a nebola doručená sťažovateľovi ani jeho právnenému zástupcovi.

7. Rozhodovanie o väzbe trvalo viac ako dva mesiace od podania žiadosti o prepustenie z väzby (časový interval od podania žiadosti o prepustenie z väzby až po oznámenie rozhodnutia sťažnostného súdu).

8. Rozhodnutie Krajského súdu v Prešove o ponechaní sťažovateľa vo väzbe je arbitrárne, vágne, bez konkrétnej argumentácie, zmätočné a nepreskúmateľné.

9. Sťažovateľovi je 24 mesiacov odopierané jeho ústavné právo na osobnú slobodu.“

14. V stanovisku sa právny zástupca sťažovateľov opätovne vracia k námietke porušenia zásady kontradiktórnosti konania, a to z dôvodu nedoručenia prokurátorom uplatnenej sťažnosti, a teda neposkytnutím možnosti sa s jej obsahom oboznámiť a zároveň sa k nemu vyjadriť, pričom uvádza: *„V konečnom dôsledku svoje výrazné pochybenie uznáva vo svojich vyjadreniach aj porušovateľ základných práv sťažovateľov, následne sa ho ale snaží zmierniť tvrdením, že prokurátor v písomnom odôvodnení sťažnosti poukazoval na tie skutočnosti, ktoré už prednášal svojim návrhom pri výsluchu o rozhodovaní o žiadostiach sťažovateľov o prepustenie z väzby. Súd ale v snahe prekryť ním vedome spôsobený rozpor so základnými zásadami trestného konania prvoplánovou*

úvahou nezohľadňuje skutočnosť, že predmetné písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora je nepomerne širšie, ako jeho ústny prednes a absurdnosť jeho argumentu navyše zvyrazňuje fakt, že prokurátor v písomnom odôvodnení môže poukazovať na akékoľvek ďalšie okolnosti, ako je to mu v rámci ústneho prednesu, pričom nedoručením predmetného podania sťažovateľom nie je umožnené nie len sa k argumentom prokurátora vyjadriť, ale ani sa s nimi oboznámiť. Akékoľvek vykonštruované argumenty krajského súdu ospravedlňujúce jeho pochybenie v tomto smere nemôžu v žiadnom prípade obstať a sú neakceptovateľným porušením zásady rovnosti zbraní, čo robí samo o sebe ústavné sťažnosti sťažovateľov dôvodné a opodstatnené.“

15. V stanovisku sťažovatelia takisto konkretizujú, že rozhodovanie o ich väzbe v posudzovanom prípade presiahlo dobu dvoch mesiacov, pretože trvalo konkrétne šesťdesiatpäť dní. Opätovne prezentujú tvrdenie o nedostatkoch odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu dôvodiac takto: *„Faktické odôvodnenie rozhodnutia (neberúc do úvahy opis priebehu konania), ktoré je vzhľadom k jeho závažnosti nepomerne stručné, je absolútne abstraktné, vágne a zmätočné, súd nielen že nereaguje na argumenty sťažovateľov (žiadateľov o prepustenie z väzby na slobodu), ale ani v najmenšej miere nevysvetľuje, akým spôsobom k rozhodnutiu došiel, o čo opiera svoje presvedčenie o existencii väzobných dôvodov, na základe čoho považujú väzobné dôvody za zosilnené a vôbec aký myšlienkový pochod ho viedol k záveru o nevyhnutnosti odopierania práva sťažovateľov na osobnú slobodu.“*

16. Právny zástupca sťažovateľov v stanovisku doručenom ústavnému súdu oznámil, že sťažovatelia trvajú na vykonaní ústneho pojednávania vo veci samej.

17. Ústavný súd vykonal vo veci sťažovateľov ústne pojednávanie.

18. Ústavný súd z obsahu sťažností a ich príloh, z vyjadrení odporcu, zo stanoviska sťažovateľov, ako aj z obsahu príslušného spisového materiálu zistil a zrekapituloval si v chronologickom slede tieto relevantné skutočnosti:

Proti obom sťažovateľom je vykonávané väzobné trestné stíhanie pre trestný čin prevádzactva podľa ustanovení § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. d) Trestného zákona,

v rámci ktorého boli vzatí do väzby z dôvodov podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, a to uznesením okresného súdu z 25. júla 2014. Okresnému súdu bola 27. apríla 2016 doručená žiadosť sťažovateľa v druhom rade o prepustenie z väzby na slobodu a 28. apríla 2016 obdobná žiadosť sťažovateľa v prvom rade. Okresný súd uznesením z 10. mája 2016 žiadostiam sťažovateľov vyhovel, prepustil ich z väzby a ich väzbu nahradil písomným sľubom. Prokurátor priamo na neverejnom zasadnutí okresného súdu, na ktorom bolo rozhodnutie vyhlásené, podal proti nemu sťažnosť, ktorá bola predložená spolu so spisovým materiálom na rozhodnutie krajskému súdu 13. mája 2016, pričom písomné zdôvodnenie sťažnosti prokurátora bolo doručené priamo krajskému súdu 17. mája 2016. Krajský súd o podanej sťažnosti prokurátora rozhodol na neverejnom zasadnutí konanom 24. mája 2016 namietanými uzneseniami, ktorými napadnuté rozhodnutie zrušil v celom rozsahu, žiadosti sťažovateľov o prepustenie z väzby zamietol a neprijal písomný sľub sťažovateľov. Namietané uznesenia boli sťažovateľovi v prvom rade doručené 21. júna 2016 a sťažovateľovi v druhom rade 24. júna 2016.

II.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ktoré vidia v nedostatku dôvodov pre obmedzenie ich osobnej slobody väzbou, od čoho potom odvíjajú námietky o arbitrárnosti a vágnosti namietaných uznesení krajského súdu, ďalej tiež v porušení požiadavky urýchlenosti rozhodovania väzobných vecí v súvislosti s rozhodovaním o ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a v porušení princípu rovnosti zbraní v rámci uvedeného rozhodovania.

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky na rýchllosť a kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05). Z ďalších procesných záruk je kladený dôraz na zachovanie princípu „rovnosti zbraní“ a z nej vyplývajúcej kontradiktórnosti konania (podobne napr. III. ÚS 402/08). Zásada rovnosti zbraní je jednou z charakteristík širšieho konceptu spravodlivého procesu, ktorý tiež zahŕňa právo, aby trestné konanie bolo kontradiktórne [pozri rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Brandstetter proti Rakúsku, rozsudok z 28. augusta 1991, č. 11170/84]. Európsky súd pre ľudské práva zásadu rovnosti zbraní definuje ako požiadavku, aby každá strana konania mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku podstatným spôsobom neznevýhodňujú vzhľadom na protistranu (Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, rozsudok z 18. 2. 1997, č. 18990/91; Foucher proti Francúzsku, rozsudok z 18. 3. 1997, č. 22209/93). Jej cieľom je dosiahnutie „spravodlivej rovnováhy“ medzi stranami sporu (Dombo Beheer B.V. proti Holandsku, rozsudok z 21. 10. 1993, č. 14448/88). V trestnom konaní nesmie byť postavenie obvineného zreteľne nevýhodné v pomere k obžalobe (Oyston proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie z 22. 1. 2002, č. 42011/98).

22. Sťažovatelia ako jeden z dôvodov svojej sťažnosti vo vzťahu k namietaným uzneseniam krajského súdu uvádzajú skutočnosť, že ich krajský súd vôbec neoboznámil s obsahom sťažnosti prokurátora, ktorú tento podal proti prvostupňovému rozhodnutiu o prepustení sťažovateľov z väzby. Z obsahu príslušného spisového materiálu ústavný súd zistil, že ani okresný súd, a predovšetkým ani krajský súd (pred svojím rozhodnutím) nedoručili strane obhajoby písomné odôvodnenie sťažnosti, ktorú uplatnil proti prvostupňovému rozhodnutiu o prepustení z väzby prokurátor. Rovnako krajský súd v podstate ani inak neumožnil sťažovateľom (prípadne ich právnomu zástupcovi), aby sa k tomuto stanovisku vyjadrili, keďže o veci rozhodol v druhom stupni na neverejnom zasadnutí bez vypočutia sťažovateľov. Krajský súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu na svoju obranu argumentuje, že z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti nebola ochrana práv sťažovateľov dotknutá, pretože námietky relevantného charakteru, ktoré prokurátor v dôvodoch svojej sťažnosti uviedol a ktoré podľa jeho názoru opodstatňovali ponechanie sťažovateľov vo väzbe, boli sťažovateľom známe, keďže v priebehu celého trestného konania boli opakovane prednášané. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na už spomenuté rozhodnutie ESLP vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku (bod 21 odôvodnenia nálezu), kde ESLP okrem iného uviedol, že pri posudzovaní otázky rešpektovanie práva na spravodlivosť konania nezohráva úlohu, či stanovisko ku ktorému sa dotýčny nemal možnosť vyjadriť, malo nejaký vplyv na rozhodnutie príslušného vnútroštátneho orgánu, rovnako nie je podstatné, či toto vyjadrenie obsahuje nejaké nové skutočnosti alebo argumenty; je totiž na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či si ten ktorý argument vyžaduje nejaký komentár z jeho strany.

23. Ústavný súd konštatuje, že postupom krajského súdu v druhostupňovom konaní bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania (a súčasne „rovnosť zbraní“), keďže sťažovateľom nebolo umožnené zaujať stanovisko k zásadným argumentom sťažnosti prokurátora, ktorú podal v ich neprospech a v dôsledku ktorej bolo pôvodné prvostupňové rozhodnutie zmenené, keď navyše sťažnosť prokurátora obsahovala aj nové relevantné skutočnosti, ktoré vyplynuli z aktuálnej situácie a teda neboli v predchádzajúcich štádiách väzobného rozhodovania prednesené (tvrdenia dozorujúceho prokurátora o procesných obštrukciách

sťažovateľa v druhom rade počas hlavného pojednávania vykonaného 12. mája 2016). Ústavný súd zdôrazňuje, že všeobecný súd uvedené požiadavky spolutvoriace koncept spravodlivého procesu nemôže ignorovať.

24. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľov o porušení požiadavky urýchlenosti rozhodovania pri prejednaní ich žiadosti o prepustenie z väzby, ústavný súd poukazuje na svoju rozhodovaciu činnosťou, v rámci ktorej sa touto požiadavkou zaoberal a súčasne konštatoval, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, v zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03). Ako to vyplýva z bodu 18 odôvodnenia tohto nálezu, po podaní sťažnosti prokurátora voči prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu bol krajskému súdu predložený spisový materiál týkajúci sa väzobného rozhodovania vo veci sťažovateľov 13. mája 2016 a písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora 17. mája 2016. Krajský súd rozhodol o sťažnosti na neverejnom zasadnutí 24. mája 2016 a svoje rozhodnutie doručil sťažovateľovi v prvom rade 21. júna 2016 a sťažovateľovi v druhom rade 24. júna 2016. Od predloženia písomného odôvodnenia sťažnosti prokurátora, keď bolo pre krajský súd reálne možné pristúpiť k rozhodovaniu (teda od 17. mája 2016), do dňa, keď sa sťažovatelia dozvedeli o spôsobe vybavenia ich žiadosti o prepustenie z väzby, u sťažovateľa v prvom rade uplynula doba jedného mesiaca a štyroch dní a u sťažovateľa v druhom rade doba jedného mesiaca a siedmich dní.

25. V zmysle citovanej judikatúry je doba nepresahujúca na jednom stupni konania lehotu jedného kalendárneho mesiaca z hľadiska záruk poskytovaných namietaným čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy štandardne akceptovateľná. Tak ako to vyplýva z predchádzajúceho bodu nálezu v posudzovanom prípade sťažovateľov, reálna dĺžka druhostupňového väzobného konania (ktoré vzhľadom na sťažovateľom vymedzený predmet konania v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu mohlo byť a teda aj bolo predmetom prieskumu pred ústavným súdom) odporúčanú lehotu jedného mesiaca presiahla v prípade sťažovateľa v prvom rade o štyri dni a v prípade sťažovateľa v druhom rade o sedem dní. Ústavný súd však

s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci (keď prvostupňový súd rozhodol o žiadosti sťažovateľov v naozaj krátkej dobe, v prípade sťažovateľa v prvom rade s odstupom iba dvanástich dní a v prípade sťažovateľa v druhom rade s odstupom iba trinástich dní od predloženia ich žiadostí prvostupňovému súdu) nehodnotí skutočnosť predĺženia štandardne akceptovateľnej lehoty jedného mesiaca o dobu štyroch dní u sťažovateľa v prvom rade a o dobu sedem dní v prípade sťažovateľa v druhom rade ako tak závažný exces, ktorý by dosahoval intenzitu porušenia sťažovateľmi namietaných práv. V kontexte uvedeného teda ústavný súd ich sťažnosti v danej časti nevyhovel.

26. Námietky sťažovateľov obsiahnuté v sťažnosti smerujú aj proti samotnému odôvodneniu namietaných uznesení, ktoré považujú za arbitrárne, neposkytujúce dostatočné dôvody pre väzobné pozbavenie ich osobnej slobody. Z obsahu namietaných uznesení krajského súdu vyplýva, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia okresného súdu o prepustení sťažovateľov z väzby krajský súd posudzoval splnenie materiálnych podmienok väzby. V odôvodnení svojho rozhodnutia prezentoval celý súbor dôkazov (výsluchy obžalovaných a svedkov, rekognície osôb a prehliadky motorových vozidiel, k nim patriaca fotodokumentácia, zápisnice z vykonaných domových prehliadok, prepisy záznamov odpočúvania telekomunikačnej prevádzky a ďalšie listinné dôkazy), spoluvytvárajúcich podľa jeho názoru dôkaznú situáciu v rozsahu podporujúcom splnenie jedného z aspektov materiálnych podmienok väzby, a síce že zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, boli spáchané, majú znaky trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že ich spáchali sťažovatelia. V rámci posúdenia splnenia ďalšieho z aspektov hmotnoprávných podmienok väzby krajský súd prezentoval skutočnosti, ktoré podľa neho u sťažovateľov opodstatňujú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti a vylučujú možnosť náhrady väzby inými prostriedkami. V tejto súvislosti poukázal na povahu a osobitné okolnosti vyšetrovanej trestnej činnosti (jej organizovanosť) a tiež na predchádzajúcu deliktuálnu minulosť sťažovateľa v prvom rade.

27. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov.

Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na osobnú slobodu postupom a rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách.

28. S odkazom na predchádzajúci bod odôvodnenia nálezu a na podklade skutočností uvedených v bode 26 odôvodnenia nálezu ústavný súd konštatuje, že právne závery krajského súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, ktoré nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho väzobného rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľmi v uplatnenej sťažnosti poskytol zrozumiteľnú a náležitú odpoveď. Dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľmi označeného článku ústavy, preto sťažnosti v danej časti nevyhoveli.

29. Spôsob uplatnenia právomoci krajského súdu, ktorý nerešpektoval vymedzený princíp rovnosti (pozri bod 23 odôvodnenia tohto nálezu) nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľov na osobnú slobodu zaručeným čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, preto ústavný súd dospel k záveru o porušení označeného základného práva sťažovateľov namietanými uzneseniami krajského súdu, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

30. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie. Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označeného základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie krajského súdu zrušil. Vzhľadom na skutočnosť, že boli sťažovatelia medzičasom z väzby prepustení, postup vrátenia veci sťažovateľov na nové konanie krajskému súdu neprichádzal do úvahy, keďže o vzatí do väzby možno rozhodovať iba pro futuro, nie za dobu minulú (obdobne pozri II. ÚS 557/2012, II. ÚS 595/2012, I. ÚS 2014/05, III. ÚS 206/2017).

31. Sťažovatelia v sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia, sťažovateľ v prvom rade v sume 36 800 €, sťažovateľ v druhom rade v sume 130 000 €. Dôvodili ziskom v podobe mesačného príjmu z pracovnej činnosti, ako aj nemajetkovou ujmu v podobe poškodenia dobrého mena a povesti a v podobe psychickej ujmy. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní otázky priznania finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. Vyslovenie porušenia garantovaných práv sťažovateľov rozhodnutiami krajského súdu a zrušenie napadnutých rozhodnutí predstavujú vo svojom súhrne podľa názoru ústavného súdu dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany, preto im požadované primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výrokovej časti nálezu).

32. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku nešpecifikovali. Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal

ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2016 v konaní pred ústavným súdom sa určí ako 1/6 z výpočtového základu (t. j. zo sumy 858 €), čo predstavuje sumu 143 € a hodnota režijného paušálu sumu 8,58 €, za úkon právnej služby vykonaný v roku 2017 predstavuje sadzba tarifnej odmeny sumu 147,33 € (1/6 z výpočtového základu, teda zo sumy 884 €) a hodnota režijného paušálu sumu 8,84 €. V zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, teda v prípade sťažovateľov na sumu 71,5 € pre rok 2016 a na sumu 73,67 € pre rok 2017. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia sťažovateľov a tiež podanie sťažnosti a za jeden úkon vykonaný v roku 2017 (stanovisko k vyjadreniu krajskému súdu), čo celkovo predstavuje sumu 433,33 €. K tomu bolo potrebné pripočítať trikrát režijný paušál pre sťažovateľa v prvom rade a tiež pre sťažovateľa v druhom rade, teda 4 x 8,58 € a 2 x 8,84 €, čo je suma 52 €. Celková výška priznanej náhrady trov konania tak predstavuje sumu 485,33 €. Trovy konania v určenej sume je krajský súd povinný zaplatiť sťažovateľom na účet ich právneho zástupcu (bod 3 výrokovej časti nálezu).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2018